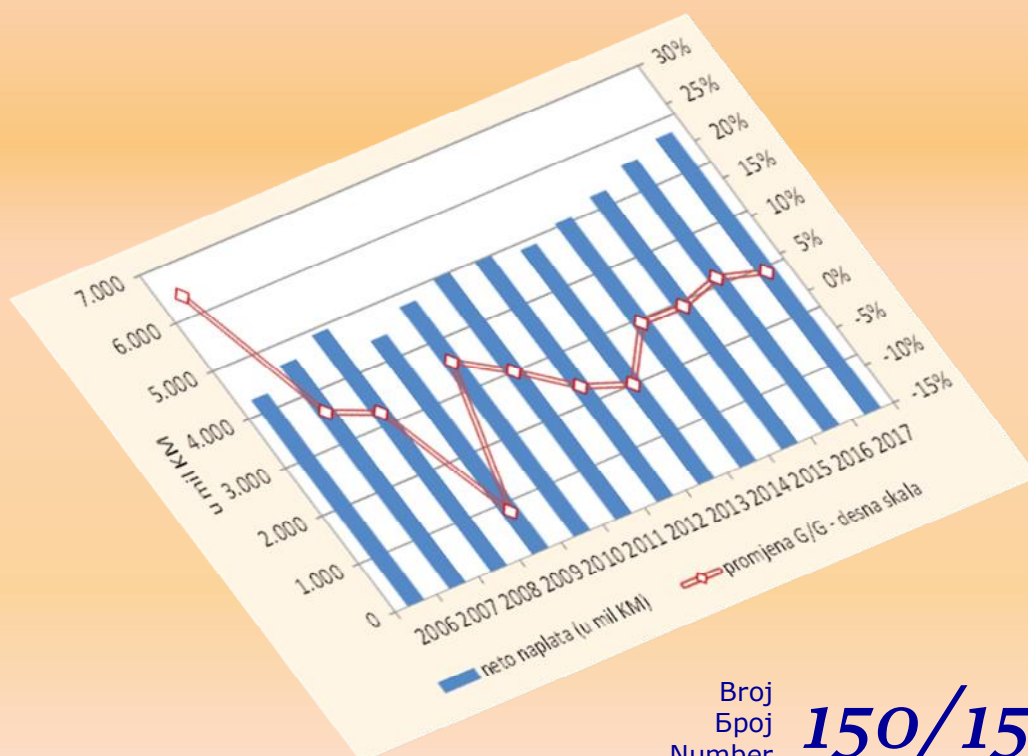

Macroeconomic Unit of the Governing Board of the Indirect Taxation Authority

OMA Bilten

Broj
Број
Number **150/151**

Uz ovaj dvobroj

U 2017. nastavljen je trend rasta prihoda od indirektnih poreza iz 2016.godine. Ostvaren je rast prihoda u visini od 3,5%. Iznos naplaćenih neto prihoda od 5,726 mlrd KM je najveći od osnivanja UIO.

Ističemo sljedeće značajke naplate indirektnih poreza u 2017:

- 1) Najvažniji segmenti rasta bruto prihoda od indirektnih poreza su PDV na uvoz (304,5 mil KM), domaći PDV (48,7 mil KM), te u manjoj mjeri prihodi od carina, putarine, akciza na derivate nafte i duhanske prerađevine.
- 2) U 2017. je isplaćen rekordan iznos povrata PDV-a, čak 209,5 mil KM više nego u 2016.godini. Rast povrata se može povezati sa izuzetno visokim rastom izvoza od 17,4%, te snažnim rastom uvoza od 12,2%.
- 3) Iako je, i pored turbulencija u cijenama nafte na svjetskom tržištu, zabilježen rast prihoda od akciza na derivate nafte od 1,9% (bruto), po mjesečnoj shemi naplate može se zaključiti da je važan faktor rasta i ove godine bila potrošnja nerezidenata u tranzitu, uključujući i turizam, te prekograničnoj i malograničnoj potrošnji, koja je posljedica regionalne konkurentnosti cijena derivata u BiH. Nakon buma sredinom godine u konačnici je ostvaren skroman rast prihoda od akciza na duhanske prerađevine. Po shemi naplate može se zaključiti da je rast naplaćenih akciza bio posljedica povećanih kupovina pred povećanje cijena cigareta sredinom godine, te povećana potrošnja nerezidenata. Imajući u vidu značaj potrošnje nerezidenata za naplatu prihoda od akciza, a i PDV-a, povećanje stope akciza na derivate nafte i duhanskih prerađevina u 2018. zacijelo će u određenoj mjeri pogoršati regionalnu cjenovnu konkurentnost derivata nafte i ostalih dobara i usluga u BiH, a time i umanjiti očekivanu naplatu prihoda od indirektnih poreza u 2018.
- 4) Iako se očekivalo da će primjena adaptiranog Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju sa EU ("SSP") od 1.2.2017. donijeti značajan pad prihoda od carina ostvaren je neto porast prihoda od 20,9 mil KM.
- 5) Brži rast prihoda od putarine u odnosu na rast prihoda od akciza na derivate nafte posljedica je promjene strukture derivata, u smislu značajnog smanjenja količina lož-ulja i povećanja količina dizela.

dr.sc. Dinka Antić
šef Odjeljenja

Sadržaj:

Naplata prihoda od indirektnih poreza u 2017.godini	2
---	---

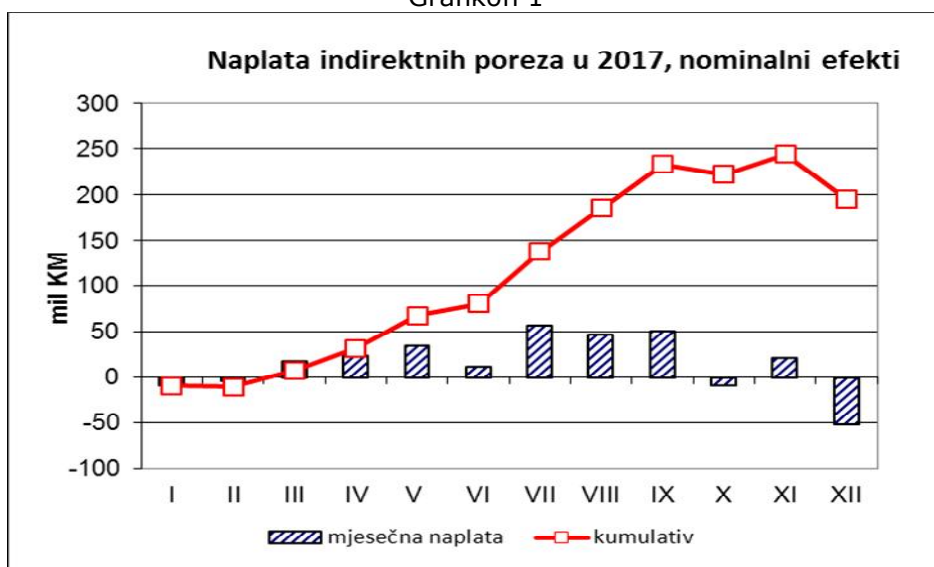
tehnička obrada : Sulejman Hasanović, IT saradnik
lektor : Darija Komlenović, prof. anglistike

Naplata prihoda od indirektnih poreza u 2017.godini

UKUPNA NAPLATA

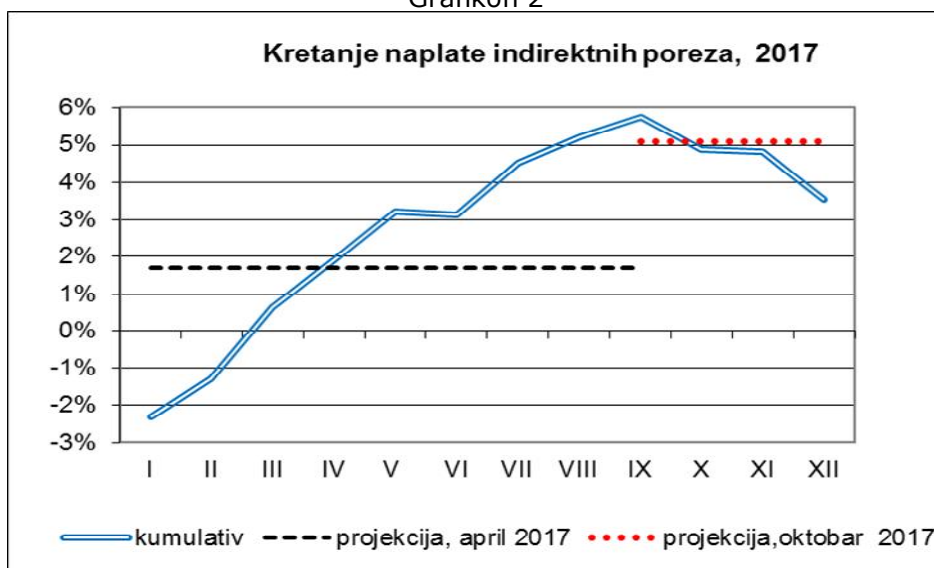
U decembru je zaustavljen trend rasta prihoda od indirektnih poreza. Prema izvještaju o gotovinskom toku na JR UIO u decembru 2017. je naplaćeno 567,4 mil KM bruto prihoda od indirektnih poreza, što je za 22,5 mil KM manje nego u decembru 2016. S druge strane, isplate povrata su bile za 28,8 mil KM veće od isplata u istom mjesecu 2016., te je neto efekat naplate prihoda iznosio 195,2 mil KM (Grafikon 1).

Grafikon 1

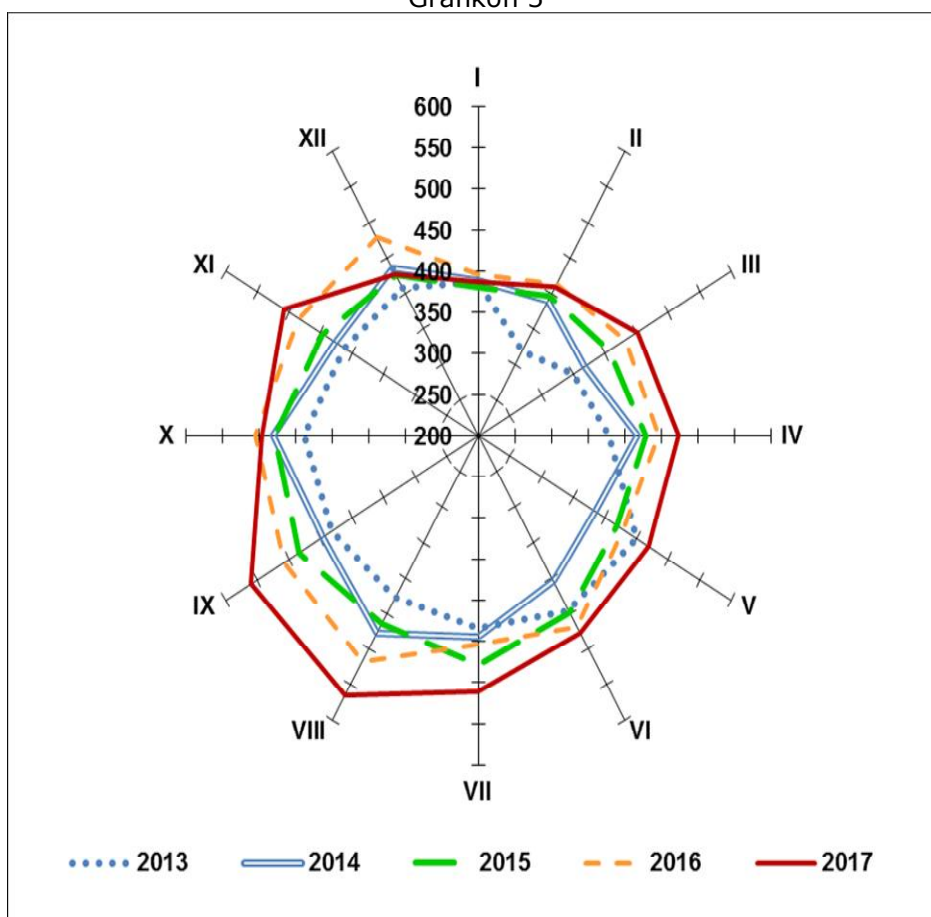
Lošija naplata prihoda u decembru je negativno utjecala na konačne efekte za 2017. Stopa rasta neto prihoda je smanjena sa 4,8%, koliko je iznosila za jedanaest mjeseci 2017., na 3,5% (Grafikon 1). Ostvareni neto rast je manji od revidirane projekcije rasta iz oktobra 2017 (Grafikon 2).

Grafikon 2

Posmatrajući shemu naplate prihoda u 2017. godini u odnosu na prethodne dvije godine primjetan je vidan napredak (Grafikon 3). Drugi zaključak koji se nameće jeste neravnomjerna distribucija efekata tokom godine, koja u 2017. poprima karakter sezonalnosti (potrošnja nerezidenata povezana sa izvanrednom turističkom sezonom u Hrvatskoj), a gubi obilježja tradicionalne sheme naplate prihoda, koju je karakterizira rast potrošnje, a time i prihoda od indirektnih poreza, krajem godine i pad prihoda u prvom kvartalu.

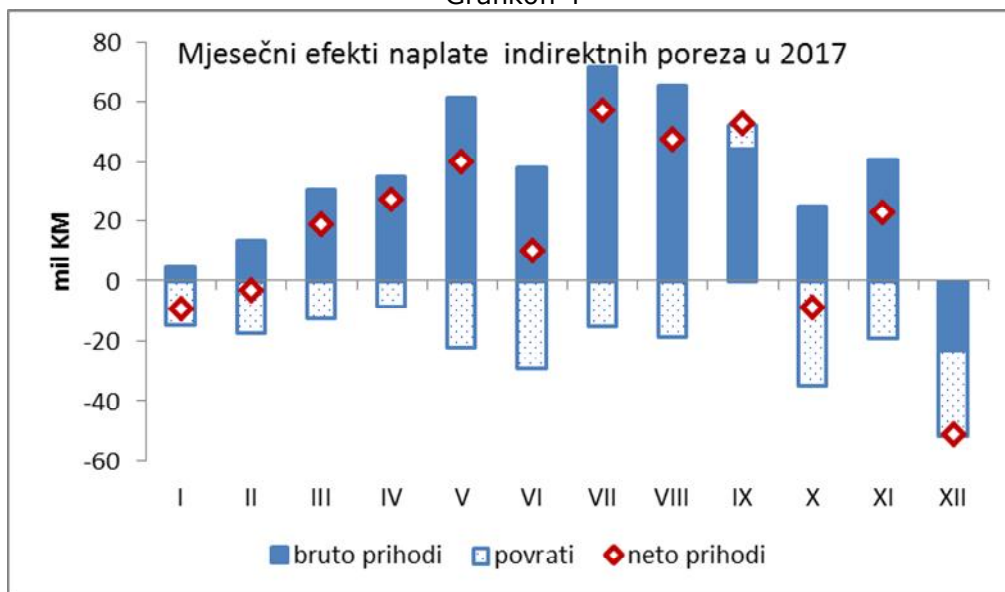
Grafikon 3

Mjesečni efekti kretanja priliva i odliva sa jedinstvenog računa u 2017. (Grafikon 4) pokazuju da su bruto prihodi uzostopno rasli jedanaest mjeseci, s tim da su najveći efekti, koji premašuju 60 mil KM, ostvareni u drugom i trećem kvartalu. S druge strane, primjetan je i rast povrata tokom 2017, koji je umanjio efekte bruto naplate¹. Samo je u septembru zabilježen pad povrata, kao rezultat privremene suspenzije isplata povrata zbog sprovođenja opsežnih kontrola od strane UIO.

¹ Smanjenje povrata (Grafikon 3) je prikazano u prvom kvadrantu grafikona kao pozitivan broj, a povećanje u četvrtom kvadrantu kao negativan broj.

Grafikon 4

Kvartalna analiza naplate prihoda od indirektnih poreza pokazuje snažne oscilacije u naplati tokom 2017 (Grafikon 5). Pozitivni kvartalni trendovi, koji bez prekida traju od trećeg kvartala 2014., prekinuti su padom naplate u četvrtom kvartalu 2017.

Grafikon 5

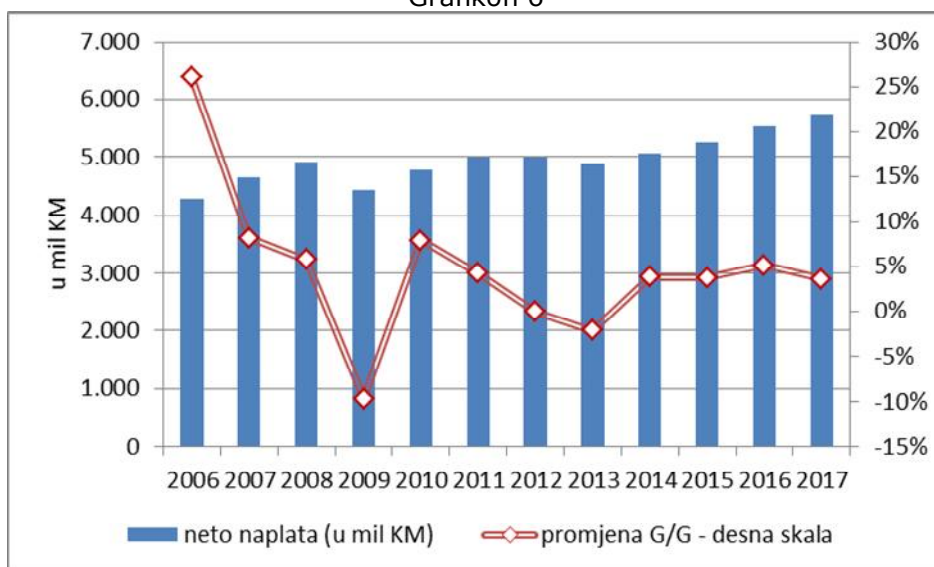
U prvom kvartalu 2017. je zabilježen minimalan rast prihoda od 0,5%. Naplata prihoda od indirektnih poreza u prvom kvartalu fiskalne godine je tradicionalno niža u odnosu na ostale kvartale tokom godine zbog sezonskih oscilacija u potrošnji i poslovnim aktivnostima. Međutim, faktori niske naplate prihoda početkom 2017. godine su bili snažan rast isplata povrata PDV-a i rast cijena nafte na svjetskom tržištu, koji je doveo do pada potrošnje derivate nafte u BiH, reflektirajući se na naplatu prihoda od akciza i putarine.

U drugom i trećem kvartalu je došlo do snažnog oporavka prihoda, od 5,7% i 10,6%, respektivno, prvenstveno zbog rasta uvoza, pada cijena nafte na svjetskom tržištu i rasta potrošnje u BiH,

posebice derivata nafte i duhanskih prerađevina. Najave povećanja cijena cigareta u junu i julu vodećih duhanskih kompanija dovele su do rasta potrošnje duhanskih prerađevina pred povećanje cijena (u maju, odnosno junu 2017), koji se na naplatu prihoda od akciza iskazao u mjesecima u kojima su preuzete akcizne markice (uvoznici) ili u mjesecu kada je podnesena akcizna prijava (domaće kompanije). Dodatni faktor rasta prihoda od indirektnih poreza u drugom i trećem kvartalu je bila povećana potrošnja nerezidenata u prekograničnom, tranzitnom i turističkom prometu, na prvom mjestu derivata nafte, zbog regionalne cjenovne konkurentnosti BiH, a potom i duhanskih prerađevina i ostalih dobara i usluga. Najveće iznenađenje je predstavljao rast naplate prihoda od carina, imajući u vidu da se očekivalo da će primjena adaptiranog Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju sa EU ("SSP") od 1.2.2017. donijeti značajan pad prihoda od carina. Konačno, važan faktor koji je generirao visok rast naplate prihoda u trećem kvartalu 2017. je bila suspenzija isplata povrata PDV-a u septembru. Zadržani povrati su isplaćeni u četvrtom kvartalu, što je uz rast tekućih povrata PDV-a, zbog snažnog rasta uvoza i isplate povrata PDV-a po osnovu međunarodnih projekata, rezultiralo padom neto naplate indirektnih poreza u četvrtom kvartalu 2017. od 2,6%. Negativne efekte je pojačao i završetak turističke sezone, koji je doveo do značajnog pada potrošnje nerezidenata, a time i pada prihoda od akciza na derivate nafte i duhanske prerađevine.

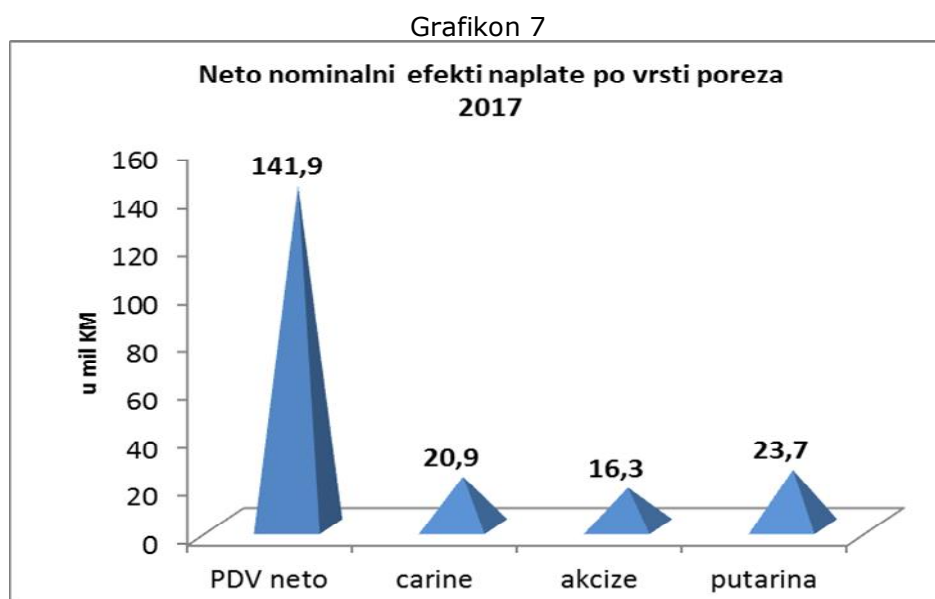
Pregled godišnje nominalne naplate (Grafikon 6) pokazuje da je nominalno u 2017. naplaćen rekordni iznos prihoda od indirektnih poreza od osnutka UIO. Drugo, stopa rasta prihoda od indirektnih poreza je i dalje iznad rasta potrošnje u BiH.

Grafikon 6

TRENDOVI PO VRSTAMA PRIHODA

Zbog kumulativnog efekta pada bruto naplate i povećanja povrata neto suficit prihoda se smanjio sa 244 mil KM, koliko je iznosio za jedanaest mjeseci, na 195,2 mil KM. U strukturi suficita najveći udio ima PDV (141,9 mil KM), akcize i putarina (ukupno 40 mil KM), te prihodi od carina (20,9 mil KM) - (Grafikon 7). Treba naglasiti da je prema preliminarnom izvještaju UIO ostalo neusklađeno 14,8 mil KM prihoda, te da se nakon konačnog usklađivanja uplata sa prijavama/deklaracijama mogu očekivati veći suficiti na PDV-u i drugim vrstama prihoda.

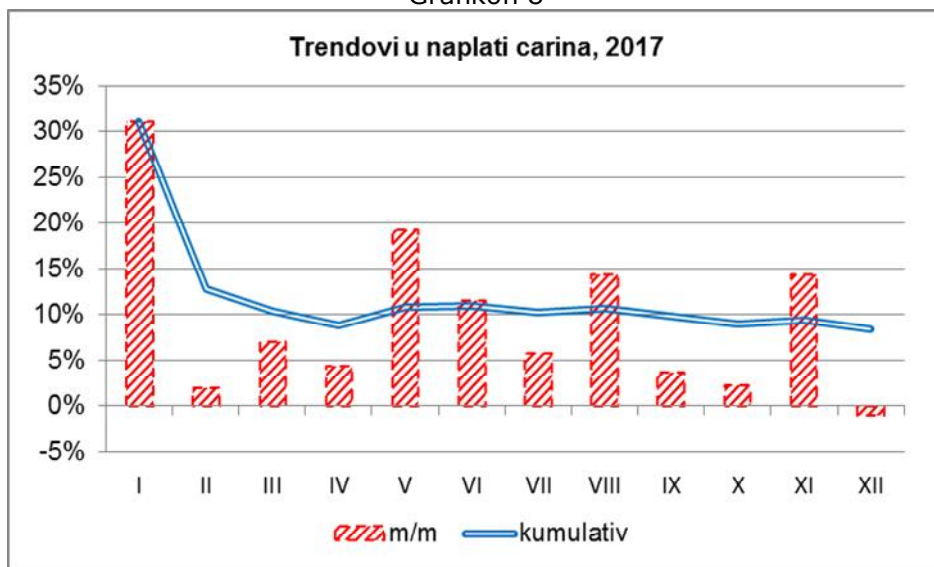
Carine

Nakon jedanaest mjeseci rasta prihoda od carine u decembru 2017. je zabilježen pad od 1% (Grafikon 8). Razlog je bio pad uvoza dobara iz azijskih zemalja, Rusije i EU u decembru 2017². Na nivou godine naplata je bila stabilna sa stopom rasta koja je oscilirala oko 10%, da bi zbog smanjenja u decembru pala na 8,4%.

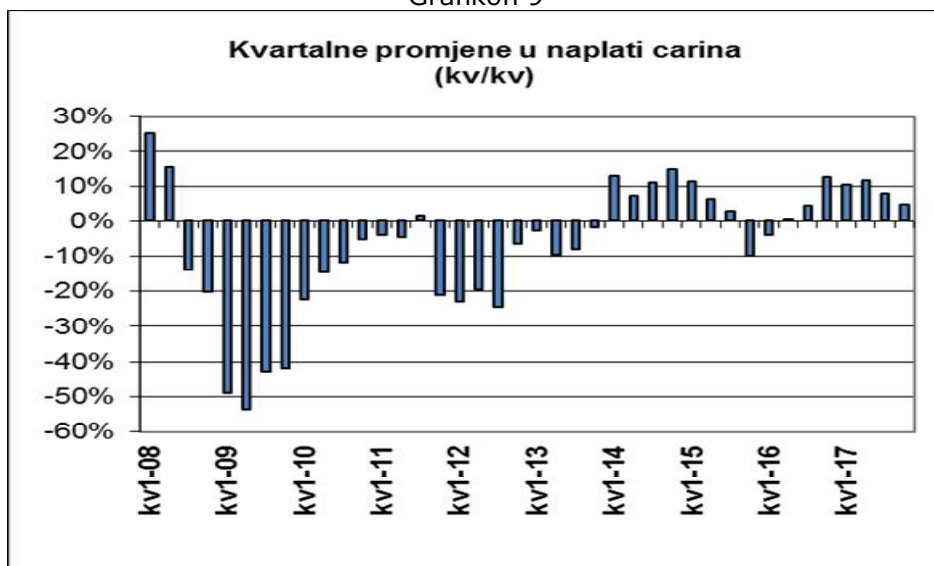
Rast prihoda od carina je neočekivan s obzirom na procjene gubitka prihoda zbog primjene adaptiranog SSP. Imajući u vidu da je najveći dio uvoza dobara u BiH već liberaliziran, pod režimom carina se nalazi ograničen broj roba iz EU, te uvoz iz trećih zemalja. Prema podacima Agencije za statistiku BiH uvoz dobara porijeklom iz EU je u 2017. povećan za 12,2%, što se, očigledno, odnosilo i na preostale robe na koje se primjenjuje carina. Uglavnom, ne samo da su kompenzirani gubici prihoda od carina u razmjeni sa Hrvatskom zbog adaptiranog SSP, već je ostvaren i značajan nominalni rast.

² Izvor: Saopćenje Agencije za statistiku BiH, decembar 2017.

Grafikon 8

Grafikon 9

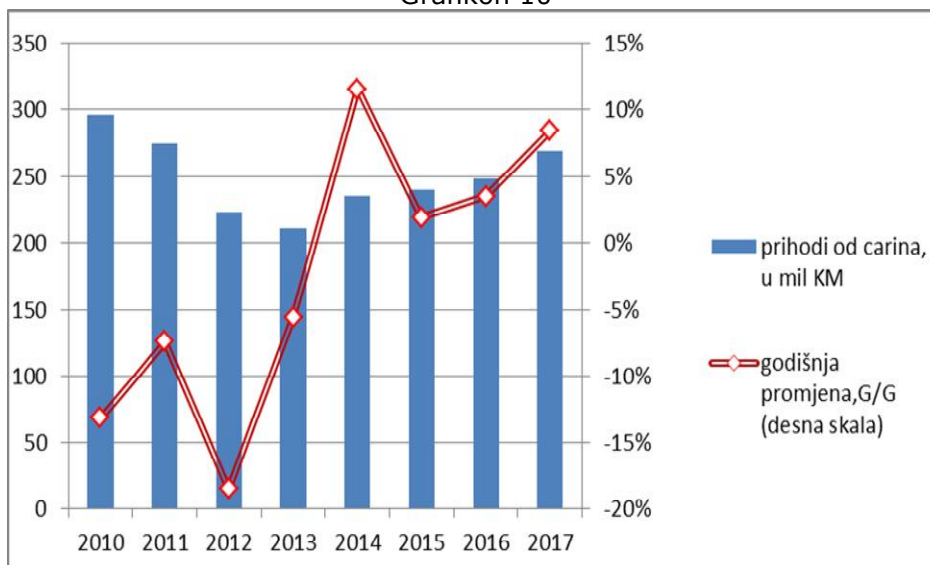

Kvartalni prikaz trendova (Grafikon 9) pokazuje kontinuirani rast prihoda od carina. U prvom kvartalu ostvaren je rast prihoda od 10,4%, u drugom od 11,6%. U trećem kvartalu dolazi do usporavanja rasta na 7,8%, a u posljednjem kvartalu na 4,7%. Prikaz godišnjih trendova (Grafikon 10) u periodu nakon stupanja na snagu SSP ukazuje na efekte procesa liberalizacije carina, prvo, u petogodišnjem periodu postepenog ukidanja carina na većinu roba porijeklom iz EU, a onda i u drugoj fazi nakon ukidanja carinskog evidentiranja na uvoz roba iz trećih zemalja, kao davanja koje je imalo učinke *ad valorem* carine. Na smanjenje prihoda od carina je utjecalo i drastično smanjenje uvoza nafte iz Rusije, koje je dijelom kompenzirano rastom uvoza iz Kine 2014. za potrebe izgradnje TE Stanari. Međutim, u 2016 je zabilježeno usporavanje stope rasta, kao posljedica smanjenja uvoza iz Kine, da bi se u 2017. ostvario značajniji oporavak zajvaljujući rastu uvoza iz trećih zemalja³ (Grafikon 10).

³ Uvoz iz azijskih zemalja u 2017. je povećan za 8,6%, a iz Rusije za 17,4%. Izvor: Saopćenje Agencije za statistiku BiH, decembar 2017.

Grafikon 10

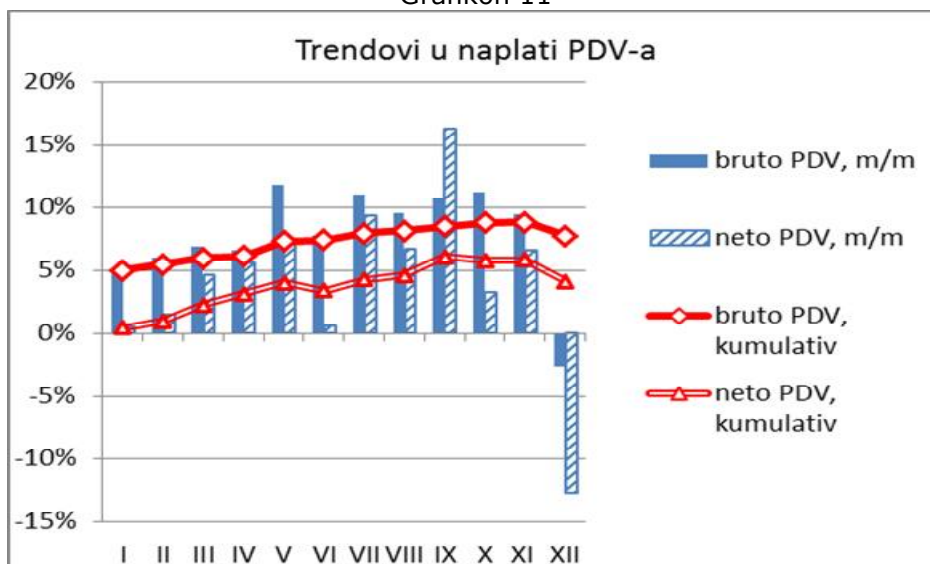

PDV

Trendovi

Analiza mjesečne naplate PDV-a pokazuje pozitivan trend tokom cijele 2017.godine, sa iznimkom mjeseca decembra. Pozitivan trend karakteriziraju neuobičajeno visoke stope rasta koje su dosegle i 16%. S druge strane, u decembru je zabilježen snažan pad od 12,8%, koji je kumulativna posljedica negativnog pada bruto naplate od 2,6% i enormnog rasta povrata PDV-a od 26,9% (Grafikon 11).

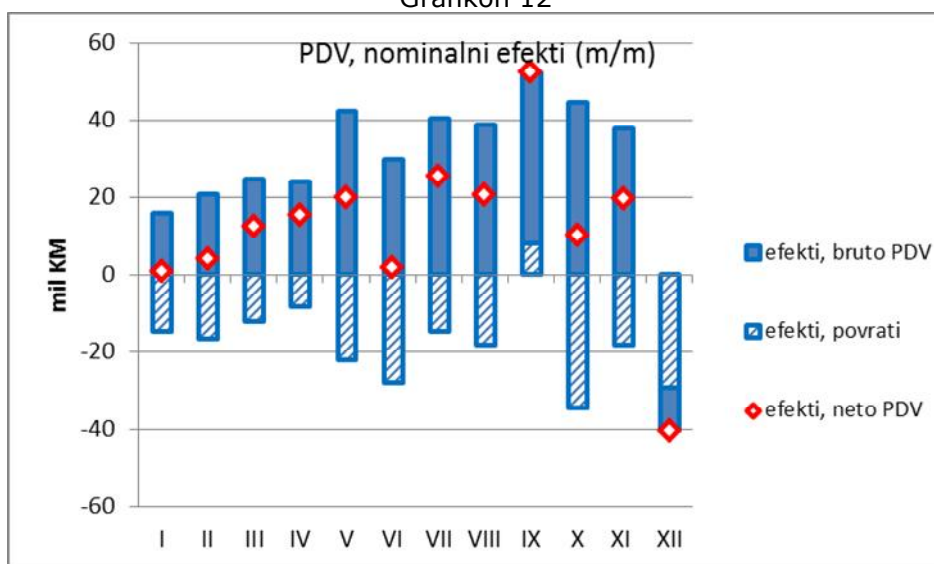
Grafikon 11

U ostalim mjesecima, sa iznimkom prva dva mjeseca, juna i septembra, ostvarene su solidne stope rasta neto PDV-a koje su u velikoj mjeri premašivale rast potrošnje. Brži rast povrata početkom godine skoro je neutralizirao rast bruto naplate PDV-a, generirajući niske stope rasta

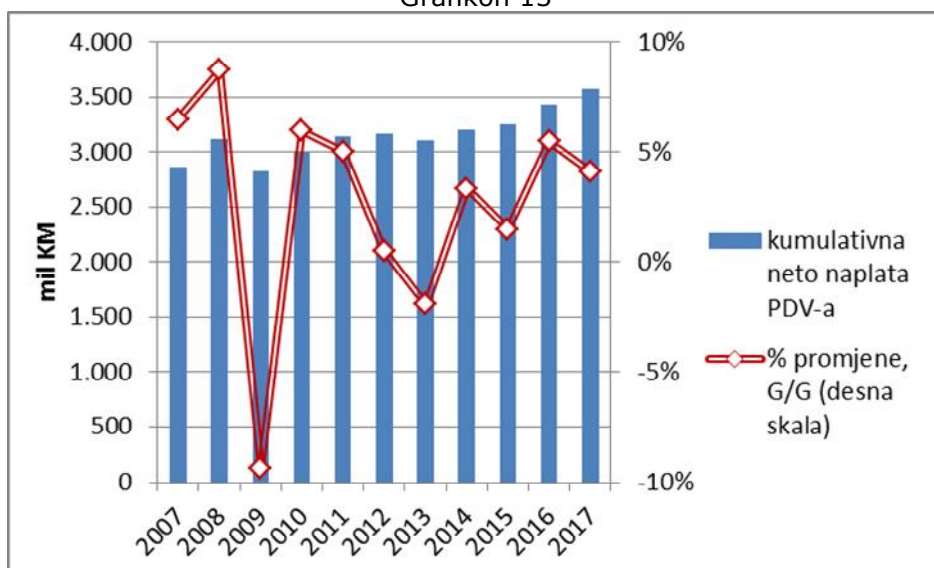
neto PDV-a. Konsolidacija isplata povrata, uz snažan rast uvoza, a potom i stabilan rastući trend domaće potrošnje, u narednim mjesecima su donijeli visoke stope rasta neto PDV-a (Grafikon 11). Rast bruto naplate u uvjetima privremene suspenzije isplata povrata PDV-a tokom perioda sprovođenja intenzivnih kontrola donio je pozitivne kumulativne efekte u neto naplati. Međutim, nadoknada isplata povrata uz rast tekućih zahtjeva za povrat u četvrtom kvartalu dovela je do usporavanja stope rasta, a potom i do značajnog smanjenja naplaćenog PDV-a (Grafikon 12).

Grafikon 12

Iako je lošija naplata u decembru u konačnici umanjila ukupne pozitivne neto efekte u naplati PDV-a ipak se mora zaključiti da je u 2017. ostvaren rast neto naplate PDV-a iznad očekivanja. Bruto naplata je rasla po stopi od 7,8%, a zbog snažnog rasta povrata od 19,2% stopa rasta neto PDV-a je iznosila 4,1% (Grafikon 11). U nominalnom smislu u 2017.godini UIO je naplatila rekordan iznos neto PDV (Grafikon 13). Iako je stopa rasta niža nego u 2016.g. uočava se rastući trend rasta naplate PDV-a u posljednjih pet godina.

Grafikon 13

Kvartalna poređenja pokazuju rastući trend neto PDV-a koji je trajao sedam kvartala i koji je prekinut padom naplate u četvrtom kvartalu 2017. Iako je naplata PDV-a početkom godine bila neznatno iznad naplate u 2016. usporavanje rasta povrata u martu je doprinijelo rastu od 2,3% u prvom kvartalu. Visoke stope rasta uvoza i rast osnovice zbog oporavka prihoda od akciza na derivate nafte i duhanske prerađevine donio je u drugom kvartalu rast neto PDV-a od 4,4%. U trećem kvartalu, kada je potrošnja nerezidenata bila na vrhuncu, a povrati, s druge strane, dijelom bili suspendirani, ostvaren je rast neto PDV-a od čak 10,9%. Eskalacijom isplata povrata u četvrtom kvartalu 2017., uz negativne trendove u naplati akciza, u cijelosti su neutralizirani efekti visokog rasta uvoza na naplatu PDV-a, te je ostvaren negativna stopa rasta od 1,2% (Grafikon 14).

Grafikon 14

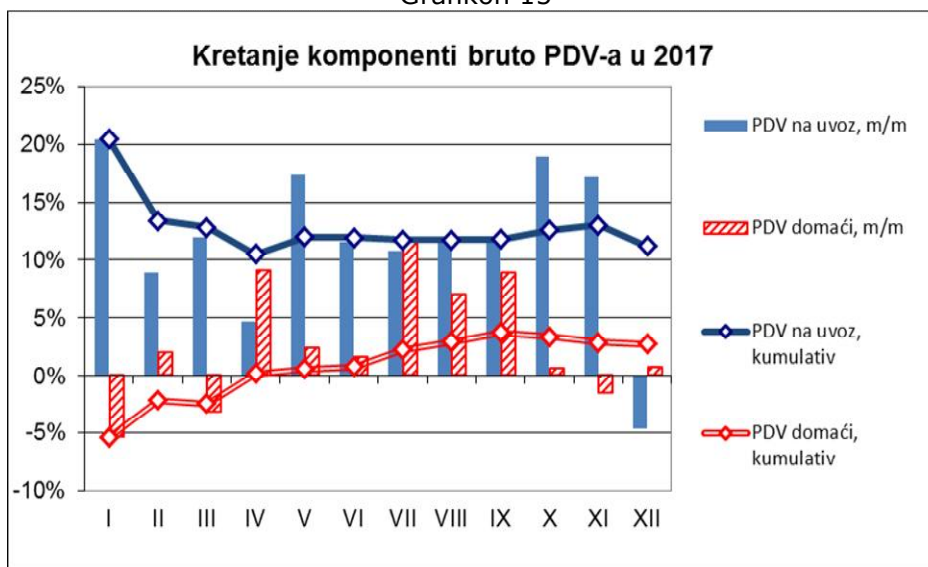

Bruto PDV-e

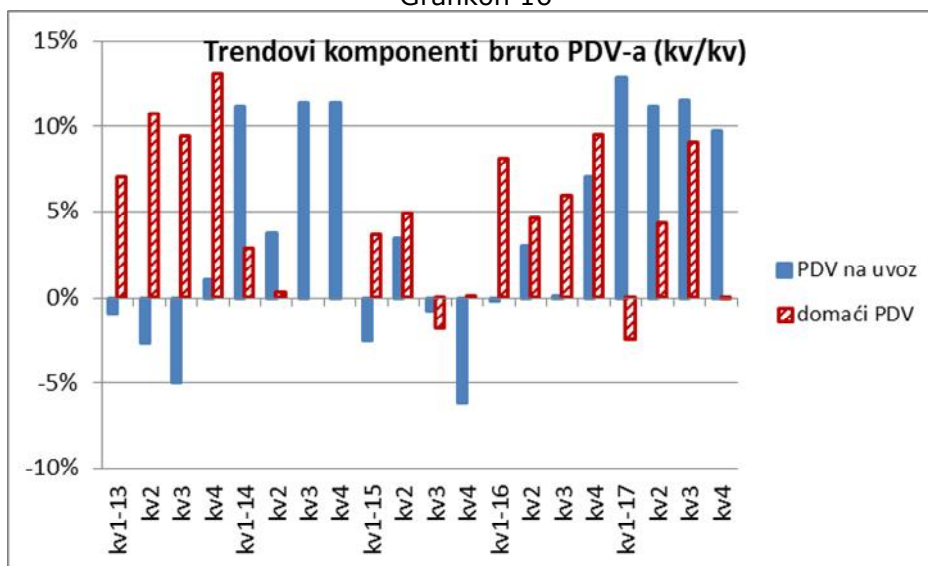
Analiza strukture bruto naplate pokazuje da je glavni faktor snažnog rasta bruto prihoda od PDV-a u najvećem dijelu 2017.godine bila naplata PDV-a na uvoz, osim u decembru 2017. kada je zabilježen pad PDV-a na uvoz od 4,6% u odnosu na isti mjesec 2016. Grafikon 15 pokazuje visoke mjesečne stope rasta PDV-a na uvoz koje su dosežale i do 20%. Lošija naplata PDV-a na uvoz u decembru je tek neznatno utjecala na godišnji rast PDV-a na uvoz, tako da je na nivou godine ukupna naplata PDV-a bila veća za 11,2% u odnosu na 2016. S druge strane, naplata domaćeg PDV-a je imala oscilacije tokom godine sa rasponom mjesečnih stopa rasta od -5,4% do čak 11,7%. U konačnici, uz skroman rast u decembru od 0,7%, ukupna naplata domaćeg PDV-a je dostigla rast od 2,7%, što korespondira projekcijama rasta potrošnje (Grafikon 15).

Kvartalne usporedbe pokazuju visoke stope rasta PDV-a na uvoz u posljednjih pet kvartala i divergentna kretanja domaćeg PDV-a. U prvom kvartalu naplata domaćeg PDV-a je bila za 2,5% manje nego u istom kvartalu 2016. Ekspanzija potrošnje u drugom i trećem kvartalu donijela je rast domaćeg PDV-a od 4,3% i 9%, respektivno, dok je u posljednjem kvartalu naplata bila na nivou četvrtog kvartala 2016 (Grafikon 16).

Grafikon 15

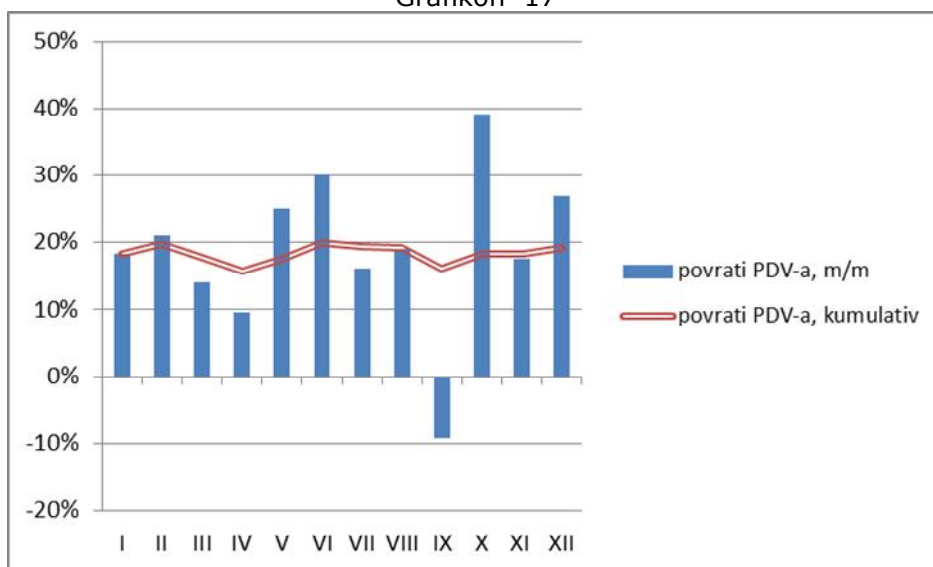
Grafikon 16

Povrati PDV-a

Visoke isplate povrata PDV-a su bile bitno obilježje naplate prihoda od indirektnih poreza u 2017. Tokom cijele godine, sa iznimkom u septembru, mjesečne isplate povrata PDV-a su rastle minimalno za 10%, a maksimalno i do 40% u odnosu na referentne mjesece 2016. (Grafikon 16). Uzroci smanjenja povrata u septembru nisu ekonomske, već administrativno-operativne prirode, budući da je UIO suspendirala povrate zbog vršenja opsežnih kontrola.

Grafikon 17

Kvartalni pregled isplata povrata PDV-a ukazuje na drastičnu promjenu u 2017. u odnosu na prethodne dvije godine. U prvom kvartalu zabilježen je rast od 17,7%, u drugom 21,9%, a u četvrtom 27,3%. Ni suspenzija povrata u septembru nije mogla značajnije umanjiti izvršenje u trećem kvartalu, kada je zabilježen rast povrata od 7,2% (Grafikon 18).

Grafikon 18

Godišnji pregled isplaćenih povrata PDV-a i trendova ukazuje na značajno pogoršanje u 2017. (Grafikon 19).

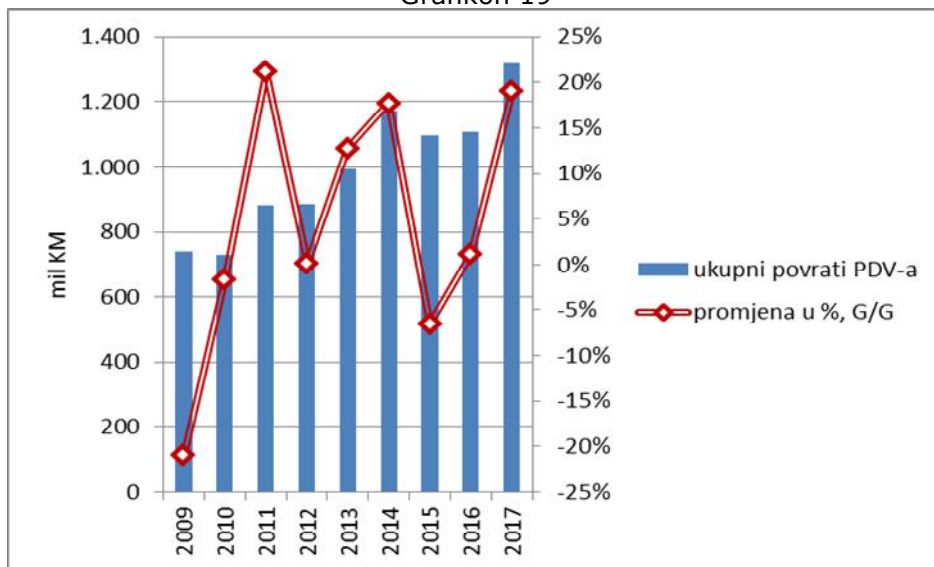
Visoke isplate povrata u 2017. se mogu povezati sa visokim stopama rasta uvoza⁴ i izvoza⁵. Poredeći rast povrata PDV-a, te uvoza i izvoza, kao glavnih generatora povrata, u 2017. u odnosu

⁴ Prema podacima Agencije za statistiku BiH uvoz BiH je u 2017. povećan za 12,2%. Izvor: www.bhas.ba

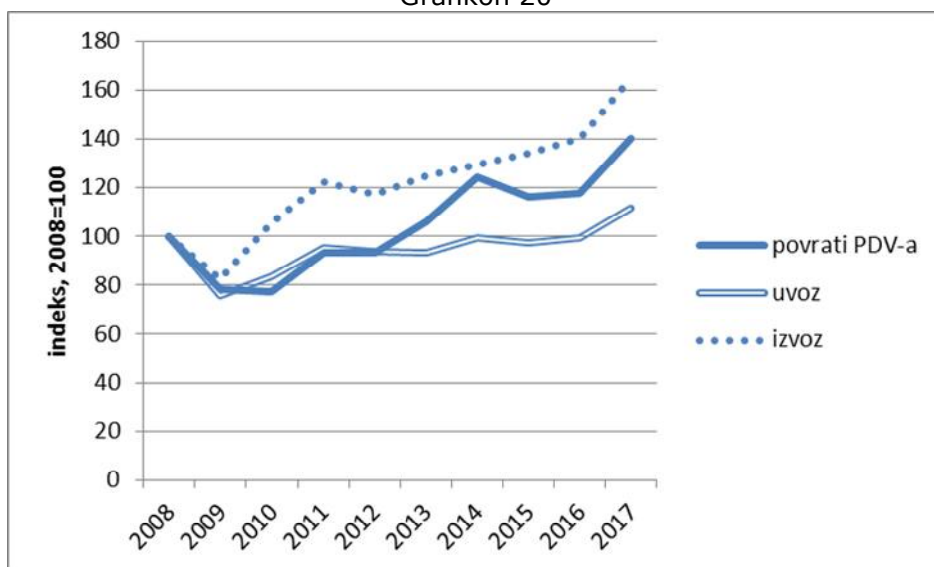
⁵ Prema podacima Agencije za statistiku BiH izvoz BiH je u 2017. povećan za 17,4%. Izvor: www.bhas.ba

na 2008. uočava se da je brži rast povrata u odnosu na uvoz, a sporiji u odnosu na izvoz (Grafikon 20).

Grafikon 19

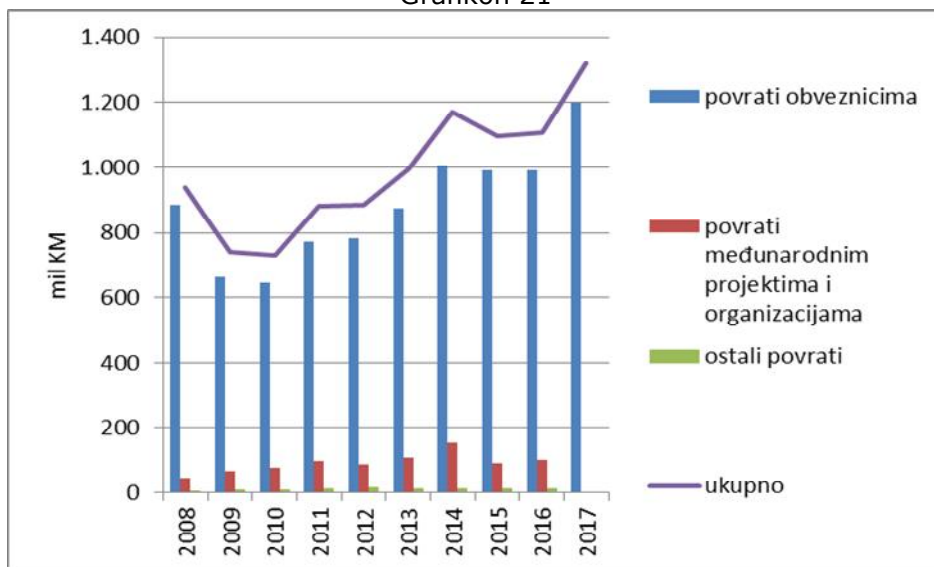

Grafikon 20

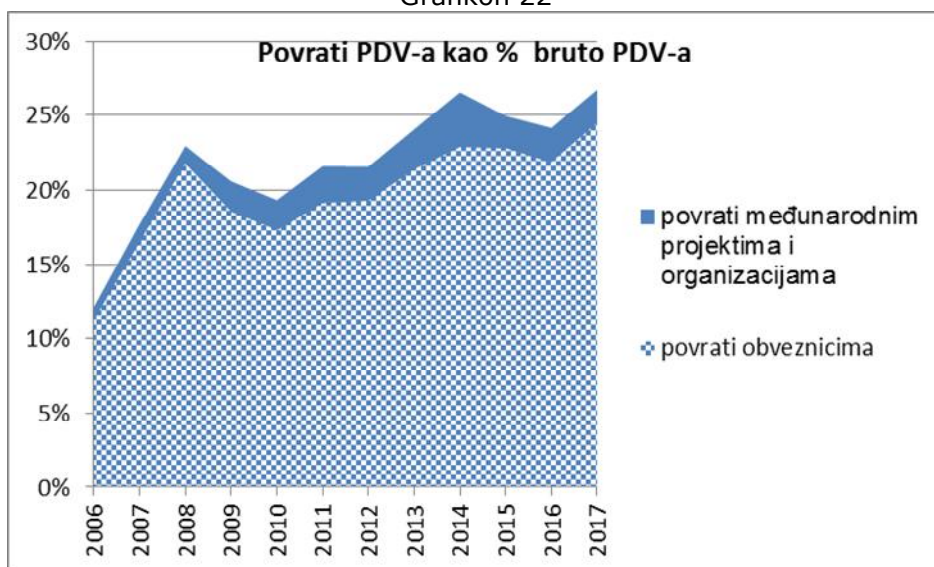
Analitika povrata PDV-a pokazuje da je obveznicima u 2017. isplaćeno 205,5 mil KM povrata više nego u 2016, dok su povrati PDV-a međunarodnim projektima neznatno veći u odnosu na 2016. (Grafikon 21).

Grafikon 21

Prosječno godišnje izdvajanje povrata iz bruto naplate u 2017. iznosilo je 26,7%, što je za 2,5 postotna poena više nego u 2016., što ujedno predstavlja najveće izdvajanje od osnivanja UIO. Udio povrata obveznicima je veći za 2,6 p.p., dok je udio povrata međunarodnim projektima manji za 0,1 p.p. (Grafikon 22).

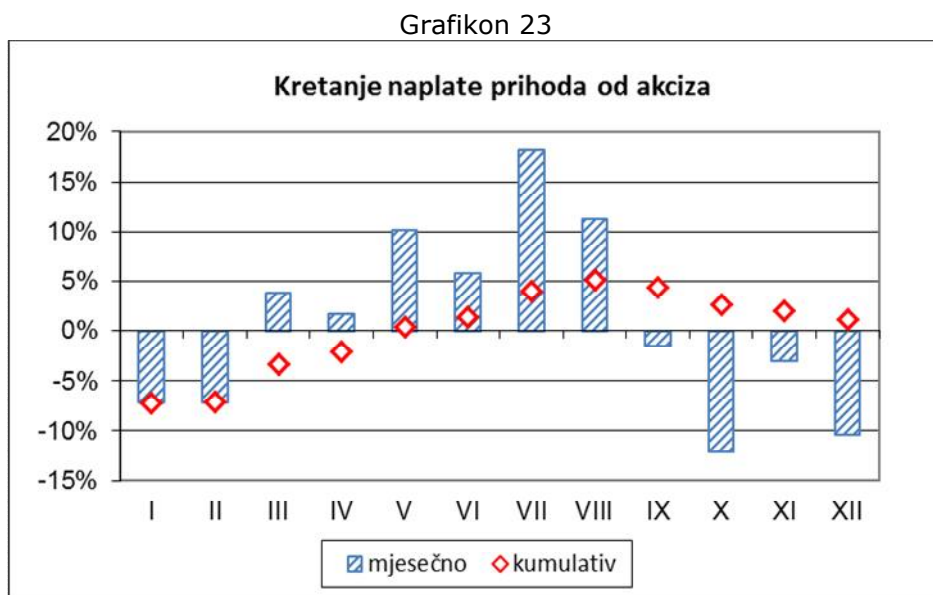
Grafikon 22

Akcize

Trendovi

U decembru je zabilježen snažan pad prihoda od akciza od -10,3%. Pozitivan rast je ostvaren samo u naplati akciza na na pivo, alkohol, alkoholna i bezalkoholna pića. Najveći pad prihoda od akciza je ostvaren na akcizama na domaći duhan, čak 31,1%, te na akcizama na domaće derivate nafte 25,8%. Pad prihoda od akciza od 4% ostvaren je i u naplati akciza na uvozne derivate, kao i u naplati akciza na uvozne duhanske prerađevine.

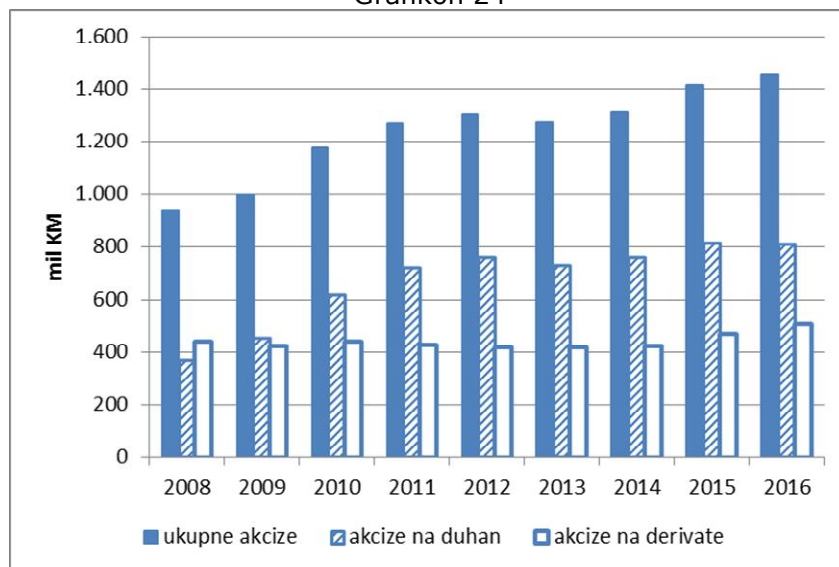
Naplata akciza u 2017. obilježile su snažne mjesečne oscilacije. Mjesečne stope rasta, posmatrano u odnosu na isti mjesec prethodne godine, varirale su u rasponu od -12,1% do +18,1%. Negativni trendovi su zabilježeni u prva dva mjeseca, te u posljednja četiri mjeseca, a pozitivni u kontinuitetu od šest mjeseci (Grafikon 23). U cjelini, zbog navedenih oscilacija, na nivou cijele godine zabilježen je rast kumulativne naplate akciza od svega 1,1%.

S obzirom na značajan udio u strukturi prihoda od indirektnih poreza stabilnost naplate akciza je od velikog značaja i za stabilnu naplatu ukupih prihoda od indirektnih poreza.

Godišnji pregled naplate prihoda od akciza ukazuje na skroman rast u 2017. koji je, uglavnom, rezultat rasta naplate prihoda od akciza na derivate nafte od 1,9% i skromnog rasta prihoda od akciza na duhanske prerađevine od 0,9% (Grafikon 24).

Grafikon 24

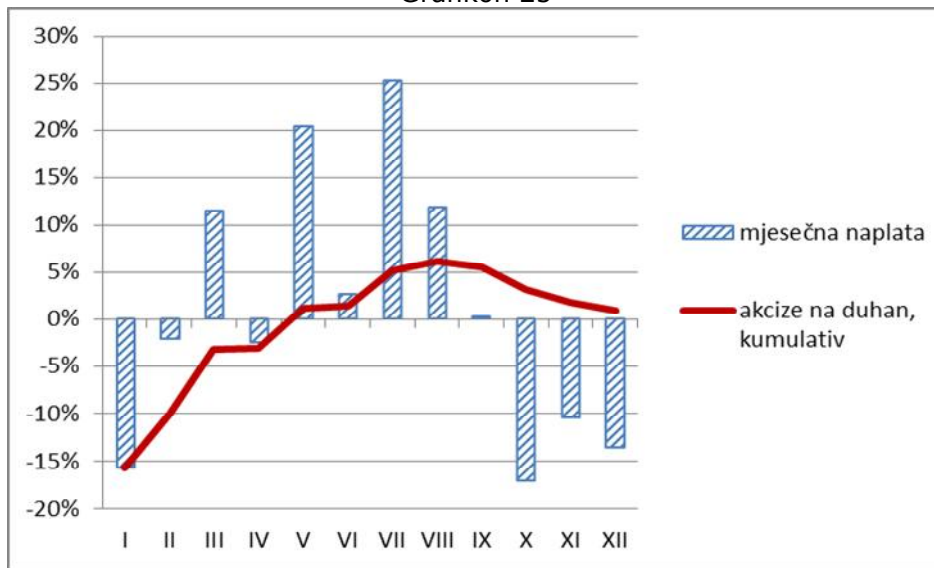

Akcize na duhanske prerađevine

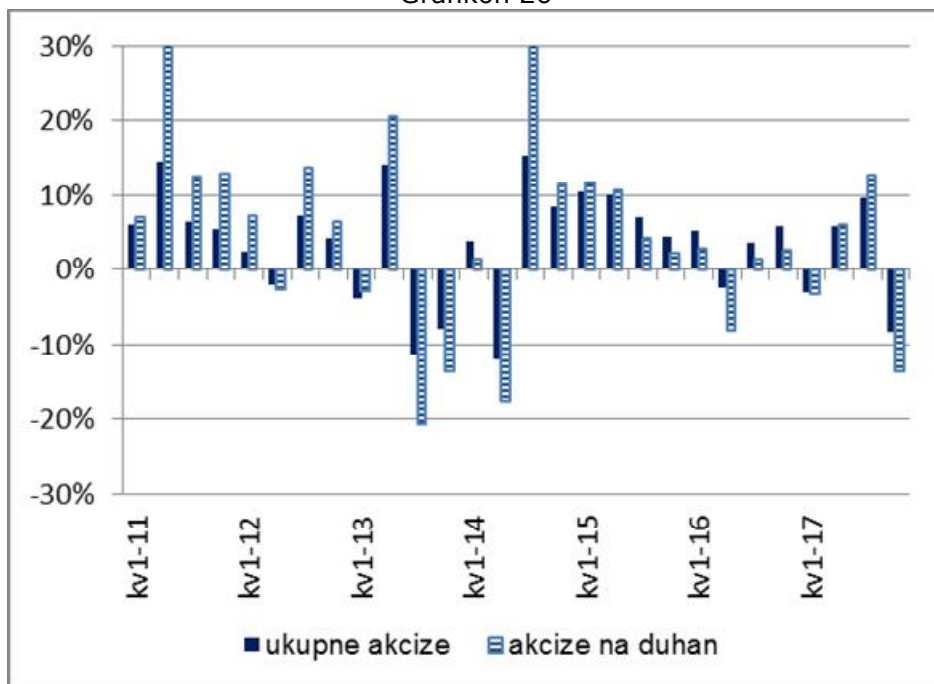
Prihodi od akciza na duhanske prerađevine su tokom 2017. ispoljili snažne turbulencije (Grafikon 25). Imajući u vidu da se od 2009. maloprodajne cijene cigareta konstantno povećavaju zbog rasta akciza, te snažno ispoljenu supstituciju potrošnje cigareta potrošnjom rezanog duhana i rastuće nelegalno tržište duhana i cigareta u BiH, pad prihoda od akciza na duhanske prerađevine je bio očekivan. Nagli rast od maja do augusta je povećanja maloprodajnih cijena cigareta dominantnih uvoznika i domaće duhanske industrije od juna, odnosno jula, koje je imalo za posljedicu povećano povlačenje akciznih markica prije povećanja maloprodajnih cijena, a time i povećane uplate akciza u mjesecu maju. Međutim, snažan rast prihoda od akciza u julu i augustu, te stagnacija već od septembra ukazuje i na eksterne faktore rasta koji su sezonskog karaktera, koje možemo povezati sa snaženjem pograničnog i tranzitnog prometa sa Hrvatskom, uzrokovane izvanrednom turističkom sezonom u toj zemlji. Drugi značajan faktor rasta pograničnog i tranzitnog prometa jesu niske cijene derivata nafte u BiH, kao posljedica najnižeg poreznog opterećenja u regionu. Pri tome, građani iz Hrvatske i oni u tranzitu, pored goriva, u BiH kupuju i ostalu robu široke potrošnje, uključujući i duhan i cigarete koji su jeftiniji u BiH. Pad prihoda od akciza na duhanske prerađevine vjerovatno je rezultat vraćanja potražnje za ovim proizvodima u okviru domaće potrošnje. Završetak turističke sezone u Hrvatskoj i rast cijena derivata nafte predstavljali su faktore koji su doveli do smanjenja potražnje za duhanskim prerađevinama u pograničnom i tranzitnom prometu.

Kvartalni trendovi ilustriraju razmjere utjecaja naplate prihoda od akciza na duhan na ukupnu naplatu akciza (Grafikon 26). U prvom kvartalu prihodi od akciza su pali za 3,2%, a istovjetan pad je ostvaren i na akcizama na duhan. Rast prihoda od akciza na duhan u drugom kvartalu od 6,1% povukao je i rast ukupnih akciza na 5,7%. U trećem kvartalu ostvaren je snažan rast prihoda od akciza na duhan od 12,7%, što je utjecalo na rast ukupnih akciza od 9,5%. Snažan pad prihoda od akciza na duhan u četvrtom kvartalu od 13,8% doveo je do pada ukupnih akciza od 8,4%.

Grafikon 25

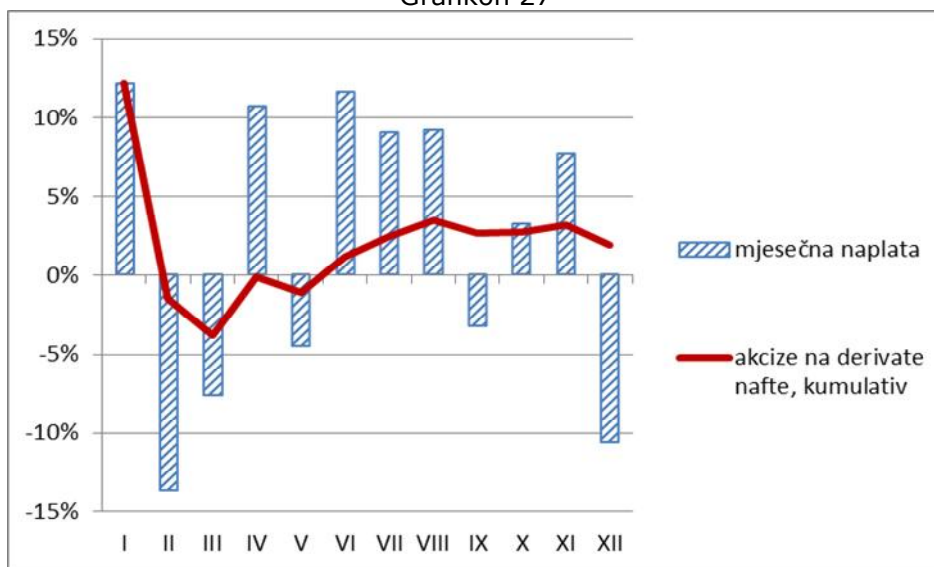
Grafikon 26

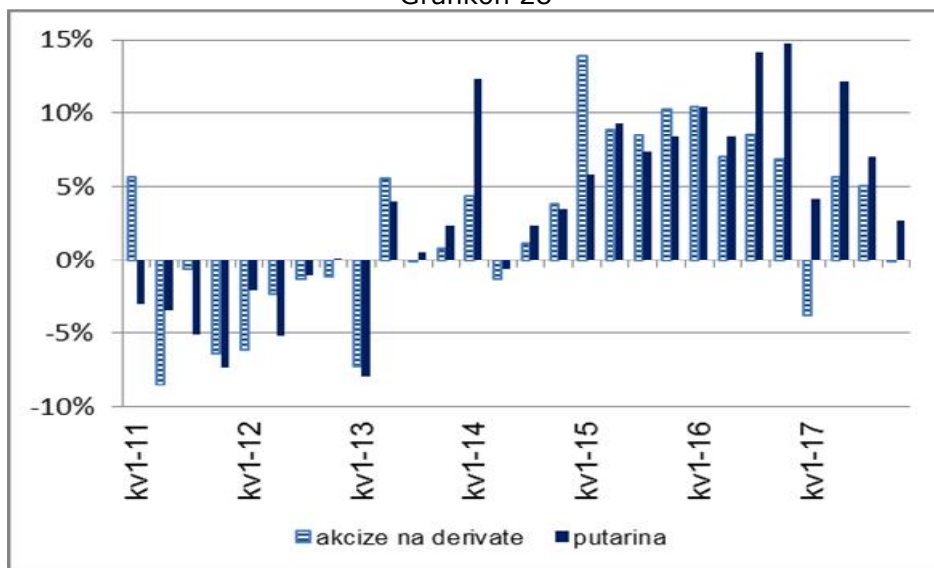
Akcize na derivate nafte / putarina

Prihodi od akciza na derivate nafte su imali snažne oscilacije tokom 2017 (Grafikon 27). Nakon snažnog rasta prihoda u januaru od čak 12,2%, rast cijena nafte na svjetskom tržištu u februaru i martu doveo je do rasta cijena derivata nafte u BiH, pada potrošnje i, posljedično, pada prihoda od akciza od 13,7% i 7,6%, respektivno.

Grafikon 27

Grafikon 28

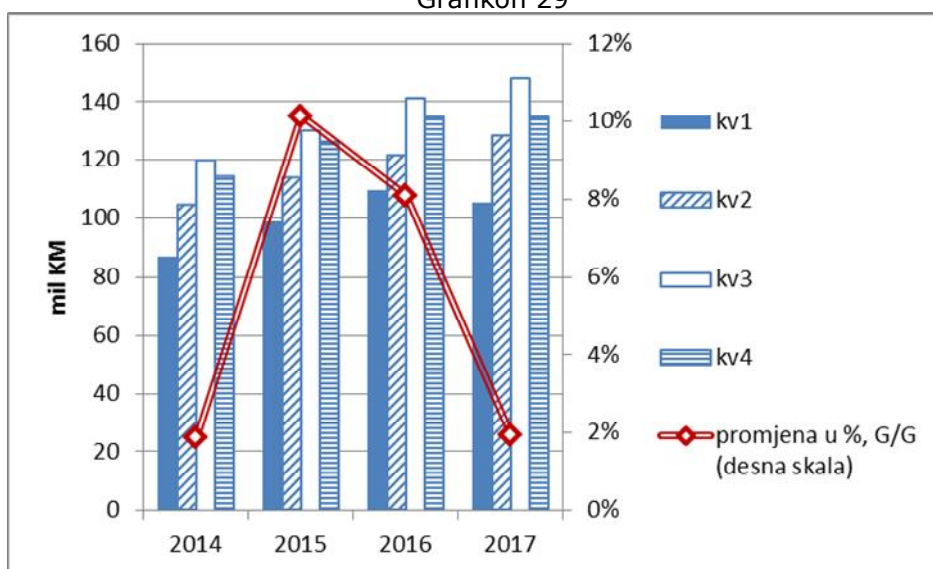

Stabilizacija, a potom i pad cijena nafte doveo je do rasta potrošnje derivata nafte, što se pozitivno odrazilo i na rast prihoda od akciza. Kao i u protekle tri godine, rast potrošnje derivata je bio dodatno generiran rastom potražnje nerezidenata zbog cjenovne konkurentnosti derivata nafte u BiH u odnosu na zemlje u okruženju. Niže cijene derivata nafte su dovele do kreiranja dodatne potrošnje od strane nerezidenata u pograničnom i tranzitnom prometu, ne samo derivata nafte, već i duhanskih prerađevina i ostalih dobara i usluga. Rast potrošnje je dijelom generiran i najavama o usvajanju izmjena Zakona o akcizama, koje su podrazumijevale povećanje poreznog opterećenja derivata nafte. U drugom kvartalu 2017. zabilježen je rast prihoda od akciza na

derivate nafte od 5,6%, a u trećem 5%. U četvrtom kvartalu 2017. došlo je do jenjavanja potrošnje derivata, što je rezultiralo naplatom akciza na nivou naplate iz istog kvartala 2016. (Grafikon 28). Kvartalne stope rasta prihoda od putarine su značajno iznad stopa rasta prihoda od akciza na derivate nafte zbog značajne promjene strukture potrošnje derivata, koja podrazumijeva oštar pad potrošnje lož-ulja, na koje se ne plaća putarina, i snažan rast potrošnje dizela.

U odnosu na 2014.godinu naplaćeni prihodi od akcize na derivate nafte u 2017. veći su za 21%, što je daleko iznad kumulativnog rasta domaće potrošnje u tri posljednje godine. Ipak, u 2017. se primjećuje usporavanje rasta prihoda od akciza na derivate nafte u odnosu na prethodne godine (Grafikon 29). To, s jedne strane, ukazuje na zasićenje potražnje nerezidenata zbog ograničenih dohodaka i sporog oporavka susjednih ekonomija, a s druge strane, na iscrpljivanje finansijskih rezervi za stvaranje zaliha domaćih potrošača za slučaj povećanja stopa akciza na derivate nafte.

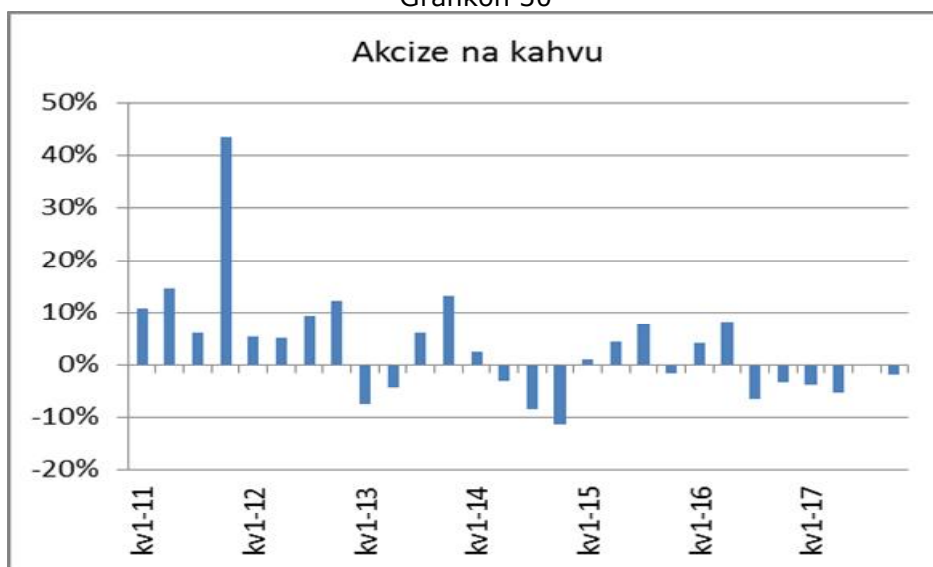
Grafikon 29

Akcize na kahvu

U 2017. su nastavljeni negativni trendovi u naplati akciza na kahvu iz drugog polugodišta 2016. U prvom kvartalu 2017. prihodi su pali za 3,6%, a u drugom 5,4%. U trećem kvartalu naplata je bila na nivou prethodne godine, ali u četvrtom kvartalu je ponovno ostvaren pad prihoda od 1,8 (Grafikon 30).

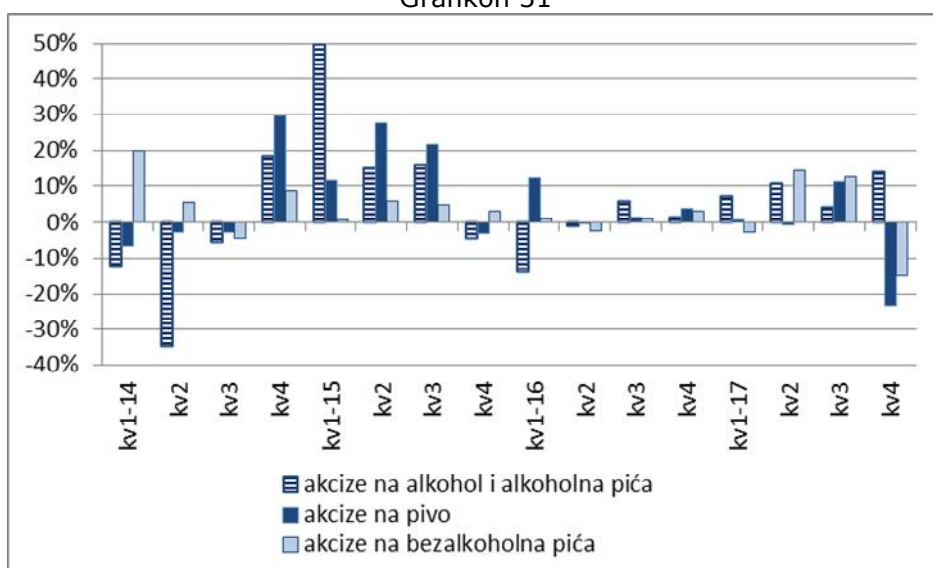
Grafikon 30

Akcize na alkoholna i bezalkoholna pića

Grafikon 31 pokazuje da je naplata akciza na grupaciju proizvoda alkoholnih i bezalkoholnih pića u 2017. uglavnom imala pozitivan trend, sa visokim stopama rasta, ostim u četvrtom kvartalu.

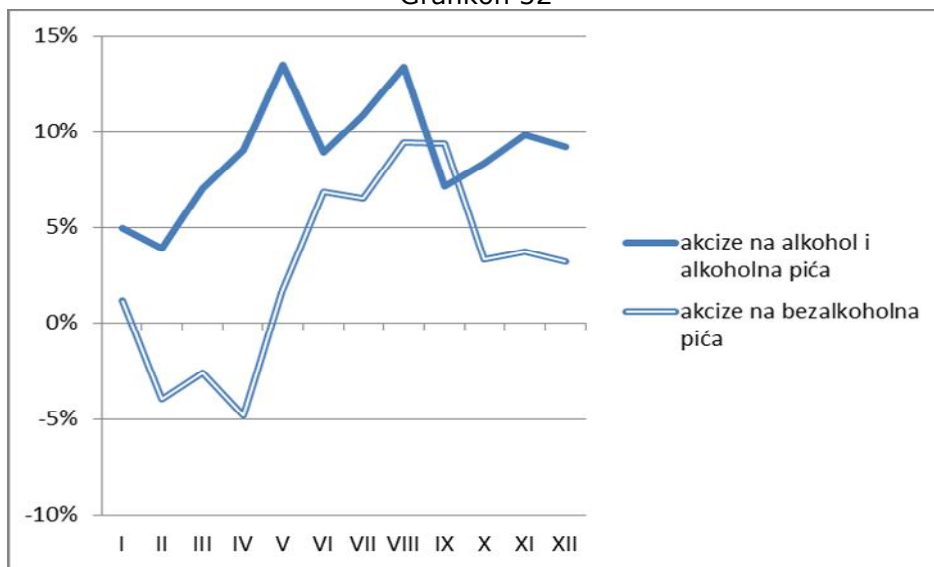
Grafikon 31

Razlog za lošiju naplatu u četvrtom kvartalu je statističke naravi, budući da je u osnovicu za komparaciju uključena naplata starog duga po osnovu akciza na pivo i bezalkoholna pića u 2016.

Kumulativna naplata akciza na alkohol i alkoholna pića je konstantno imala pozitivan trend tokom cijele 2017.godine (Grafikon 32). Ukupni prihodi od akciza na bezalkoholna pića su imali negativan trend u prva četiri mjeseca 2017., da bi u ostalom dijelu godine bile ostvarene visoke stope rasta. Isključivanjem duga iz osnovice kumulativna stopa rasta prihoda od akciza na bezalkoholna pića dostiže 7,5% (Grafikon 32).

Grafikon 32

Akcize na pivo

U prvom polugodištu 2017. naplata prihoda od akciza na pivo je bila na nivou naplate u istom periodu 2016. U trećem kvartalu ostvaren je rast prihoda od 11,1%, a u četvrtom pad od 23,3% (Grafikon 31), s tim da bi isključivanjem naplate starog duga po osnovu akciza na pivo iz osnovice za komparaciju pad prihoda iznosio samo 4,1%. Analiza ukazuje da je glavni razlog negativnih trendova u 2017. lošija naplata akciza na uvozna piva. Kumulativ naplaćenih akciza na uvoza piva tek je krajem godine dostigao nivo naplate iz 2016., dok je kumulativna naplata akciza na domaća piva, i pored snažnih mjesečnih oscilacija, bila konstantno u pozitivnoj zoni. Naplata starog duga u 2016. u velikoj mjeri je iskrivila trendove u naplati akciza na pivo. Isključivanjem naplate starog duga iz osnovice kumulativna stopa rasta naplate akciza na domaća piva iznosila bi 30%, a kumulativna stopa rasta ukupne naplate akciza 4,9% (Grafikon 33).

Grafikon 33

